

Valsts izglītības
attīstības aģentūra

Par centralizēto eksāmenu sociālajās zinātnēs 2024./2025.m.g.

2025.gada 3.aprīlī

Vita Jaunozola

Vispārējās izglītības valsts pārbaudījumu nodaļas vecākā eksperte

Signita Gabrāne

izglītības metodiķe, Daugavpils sociālās un pilsoniskās jomas skolotāju koordinatore

Valsts izglītības
attīstības aģentūra

Eksāmena norise

- «Eksāmena norises darbību laiki»
- Eksāmens notiek 2025.gada 12.maijā
- Eksāmenam pieteiktas 166 mācību iestādes, 1644 kārtotāji (1417 kārtoja 2024.gadā)
- Piekļuves nosacījumu vērtējumi ievadīti sistēmā – skolēnu sistēma reģistrē eksāmenam.

Valsts izglītības
attīstības aģentūra

Vērtēšanas procedūra

- Eksāmena vērtēšana **3.- 9.jūnijs**.
- 3.jūnijs – standartizācijas sanāksme (vienojas par vērtēšanas kritērijiem)
- 1.daļu – vērtē viens vērtētājs
- 2.daļu – vērtē savstarpēji nesaistīti divi vērtētāji
- 3.vērtējums 2.daļai (liela vērtējuma amplitūda)
- zemsliedzīga vērtēšana (darbiem zem 19.9%)

Valsts izglītības
attīstības aģentūra

Vērtējums

- **20%** sliekšnis, lai saņemtu sertifikātu.
- Sertifikāti – **3.jūlijā**.
- Skolai iespēja sistēmā redzēt savu skolēnu darbus.
- Skolēnam tiesības mēneša laikā apstrīdēt vērtējumu, iesniedzot apelāciju (sākot ar 3.jūliju)
- Apelācijas darbus izskata divi neatkarīgi eksperti, rezultātu paziņo mēneša laikā.

Valsts izglītības
attīstības aģentūra

Metodiskā palīdzība gatavojoties eksāmenam

Eksāmena uzdevumi tiek veidoti pēc izstrādāta parauga jeb matricas

Iepriekšējo gadu eksāmenu uzdevumi, vērtēšanas kritēriji

<https://www.visc.gov.lv/lv/valsts-parbaudes-darbu-uzdevumi>

Eksāmena paraugs ar vērtēšanas kritērijiem (SLA) un atbilžu piemēriem

<https://mape.gov.lv/catalog/materials/1C5CA07A-2420-4C77-9616-B2C66DCDF7C8/view>

Ieteikumi gatavojoties eksāmenam 2022./2023.m.g.

chrome-

extension://efaidnbmnnnibpcajpcgglefindmkaj/https://registri.vi
sc.gov.lv/vispizglitiba/eksameni/dokumenti/metmat/metiet_gata
vojoties_ce_soczin_al.pdf

Eksāmena programma

<https://www.visc.gov.lv/lv/valsts-parbaudes-darbu-programmas>

Valsts izglītības
attīstības aģentūra

Eksāmena programma. Vērtēšanas saturs

2.2. Satura moduļi

Satura modulis	Satura indikatori
Taisnīga sabiedrība un valsts	• Valsts pārvalde, uzbūve. • Vēlēšanu sistēmas. • Politiskie režīmi, ideoloģijas. • Ētikas un taisnīguma teorijas.

Valsts izglītības
attīstības aģentūra

Eksāmena programma

2.2. Satura moduļi

Satura modulis	Satura indikatori
Tiesiskums mūsdienu sabiedrībā	Atlasa, novērtē informāciju, konkrētu gadījumu analīze. Tiesību normu piemērošana dažādās dzīves situācijās. Individu tiesību aizsardzība. Sabiedrība un efektīva pārvaldīšana.

Valsts izglītības
attīstības aģentūra

Eksāmena programma

2.2. Satura moduļi

Satura modulis	Satura indikatori
Inovatīva pārvaldība un globāla konkurētspēja	Uzņēmējdarbības organizēšana, uzņēmējdarbības vide, uzņēmējdarbības konkurētspējas analīze. Ekonomikas cikls un tā fāzes. Fiskālā/monetārā politika – veidi, instrumenti, sekas.

Valsts izglītības
attīstības aģentūra

Eksāmena programma

2.2. Satura moduļi

Satura modulis	Satura indikatori
Cilvēkkapitāls un ilgtspēja	Makroekonomiskā stabilitāte, ieskaitot AD-AS modeli. Darba tirgus, nodarbinātība, bezdarbs. Ekonomiskās sistēmas. Starptautiskie ekonomiskie sakari, tai skaitā protekcionisms, absolūtā un salīdzinošā priekšrocības, ieguvumi/zaudējumi no iesaistes starptautiskajā tirdzniecībā.

Valsts izglītības
attīstības aģentūra

SLA – ekonomiskā modelēšana

Līmenis Kritērijs	I	II	III	IV
Ekonomiskā modeļa izveide	Izvērtē elementus un modelī iekļauj būtiskā- kās īpašības, raksturli- elumus un/vai sakarības, bet to attēlojums nav precīzs, vai ir izvēlēti arī lieki, nebūtiski elementi.	Izvērtē un modelī iekļauj būtiskākās īpašības, rakstur- lielumus un/vai sakarības, bet to attēlojums nav precīzs.	Izvērtē un modelī iekļauj visas bū- tiskākās īpašības, raksturlielumus un/vai sakarības, to attēlojums ir precīzs.	Izvērtē un modelī iekļauj visas būtiskākās īpašības, raksturlielumus un/vai funkcijas, to attēlojums ir precīzs un atbilstošs pētāmajam gadījumam/ tematam.
Modeļa izman- tošana skaidro- šanai	Dalēji izmanto doto vai izveidoto modeli parādī- bu skaidrošanai.	Izmanto doto vai izveidoto modeli parādību skaidro- šanai, nepietiekami pamatojot modeļa raksturlielumus.	Piemeklē piemē- rotāko modeli vai izmanto izveidoto modeli parādību skaidrošanai, bals- toties uz modeļa raksturlielumiem.	Piemeklē piemērotāko mo- deli vai izmanto izveidoto modeli parādību skaidro- šanai, balstoties uz modeļa raksturlielumiem un norā- dot, ko dotajā parādībā ar šo modeli izskaidrot nevar.
Modeļa izman- tošana progno- zēšanai	Izmanto modeli, lai izvei- dotu vispārīgu prognozi tikai vienas parādības vai procesa ietvaros.	Prognozē, balsto- ties dotajā modelī, saistot vairākas tā parādības vai pro- cesus.	Izmanto modeli, lai izveidotu un pa- matotu kvalitatīvu prognozi.	Izmanto modeli, lai izveido- tu un pamatotu kvalitatīvu prognozi, kurā aplūkotas vairākas saistītās parādības vai procesi.

Valsts izglītības
attīstības aģentūra

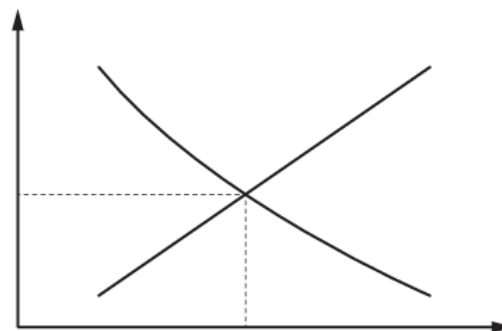
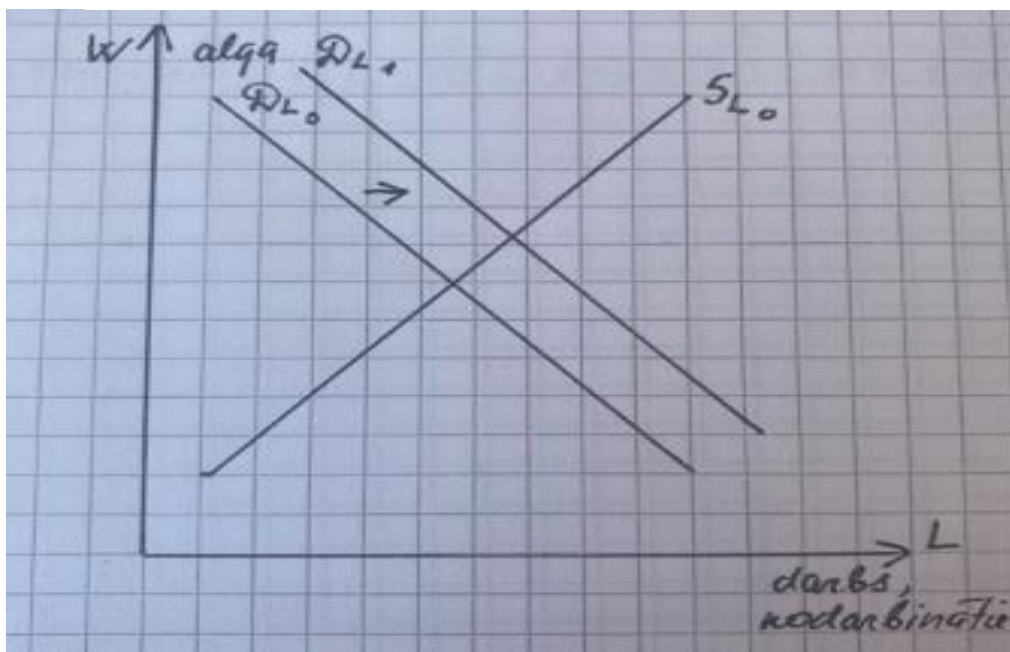
No 2023./2024. gada eksāmena

6. uzdevums (8 punkti)

Izlasi nosacījumus un izpildi prasīto!

6.1. (4 punkti) Dotajā darba tirgus modelī (atbilžu lapā) atspoguļo izmaiņas, palielinoties sociālo uzņēmumu un tajos nodarbināto skaitam cilvēkiem ar īpašām vajadzībām! Uzraksti apzīmējumus pie asīm un līknēm!

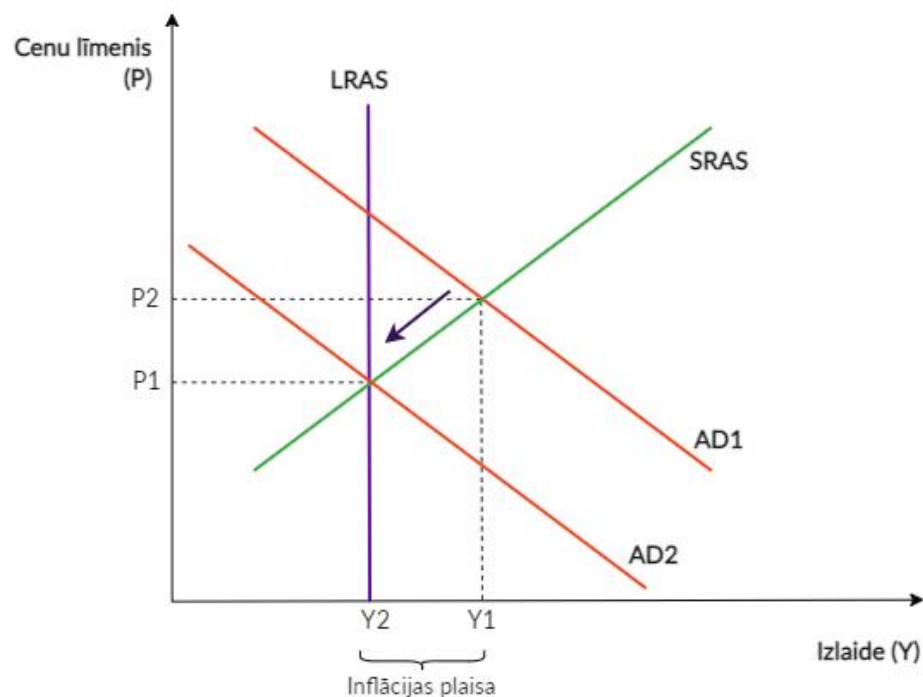
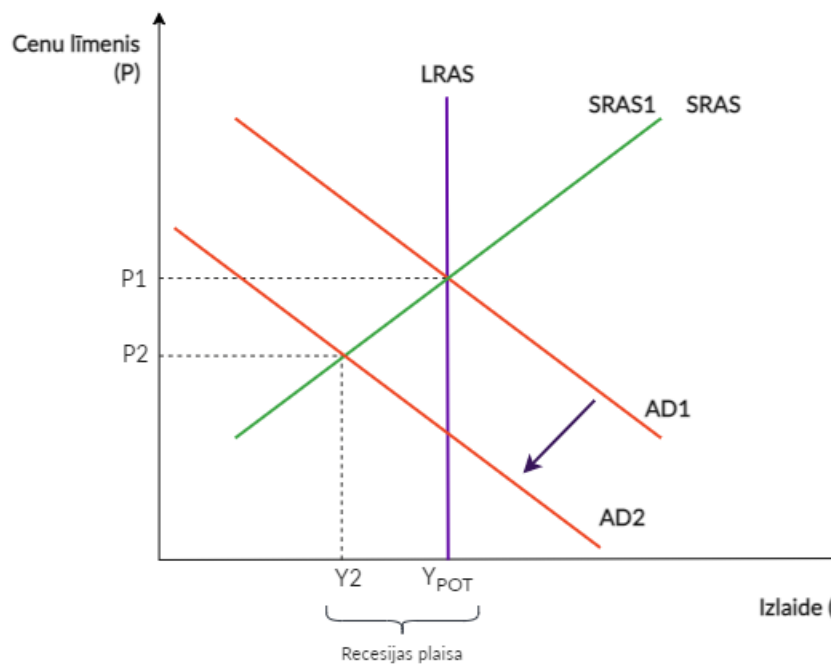
6.2. (4 punkti) Skaidro, kā izvēlētās aktivitātes ietekmēs tautsaimniecību, izvērtējot vismaz divus rādītājus!

Valsts izglītības
attīstības aģentūra

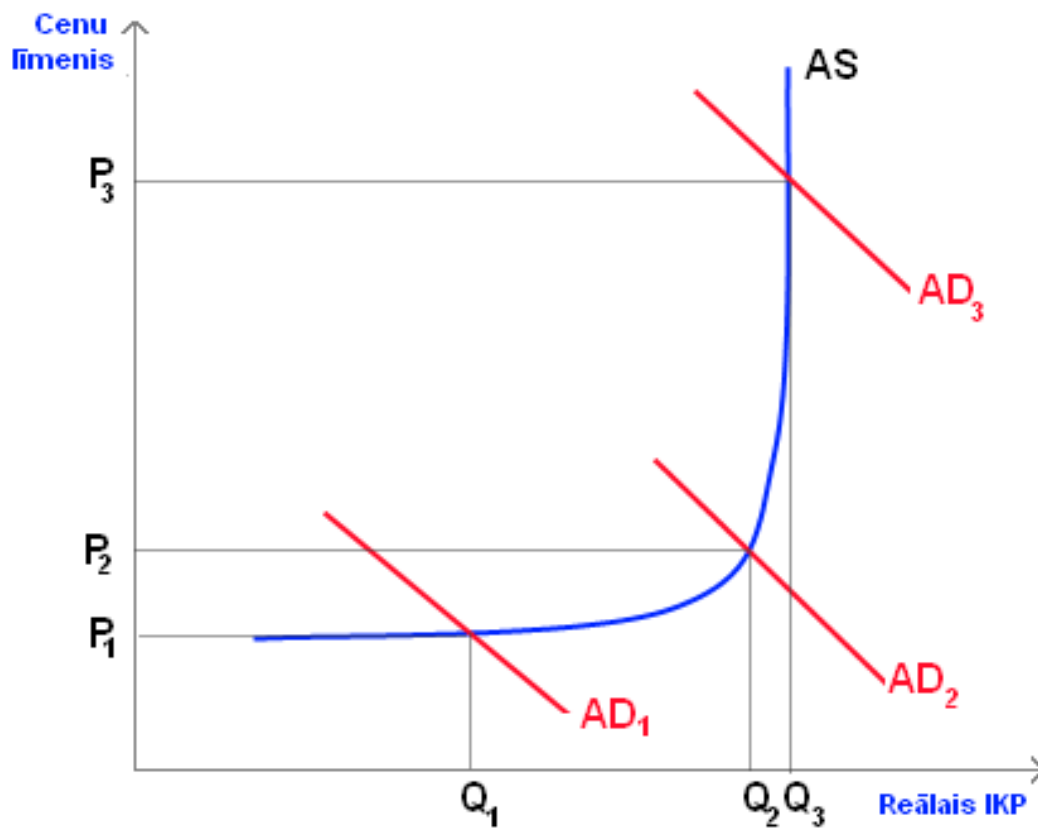
Ekonomikas modeļi – kopējais piedāvājums un pieprasījums

Valsts izglītības
attīstības aģentūra

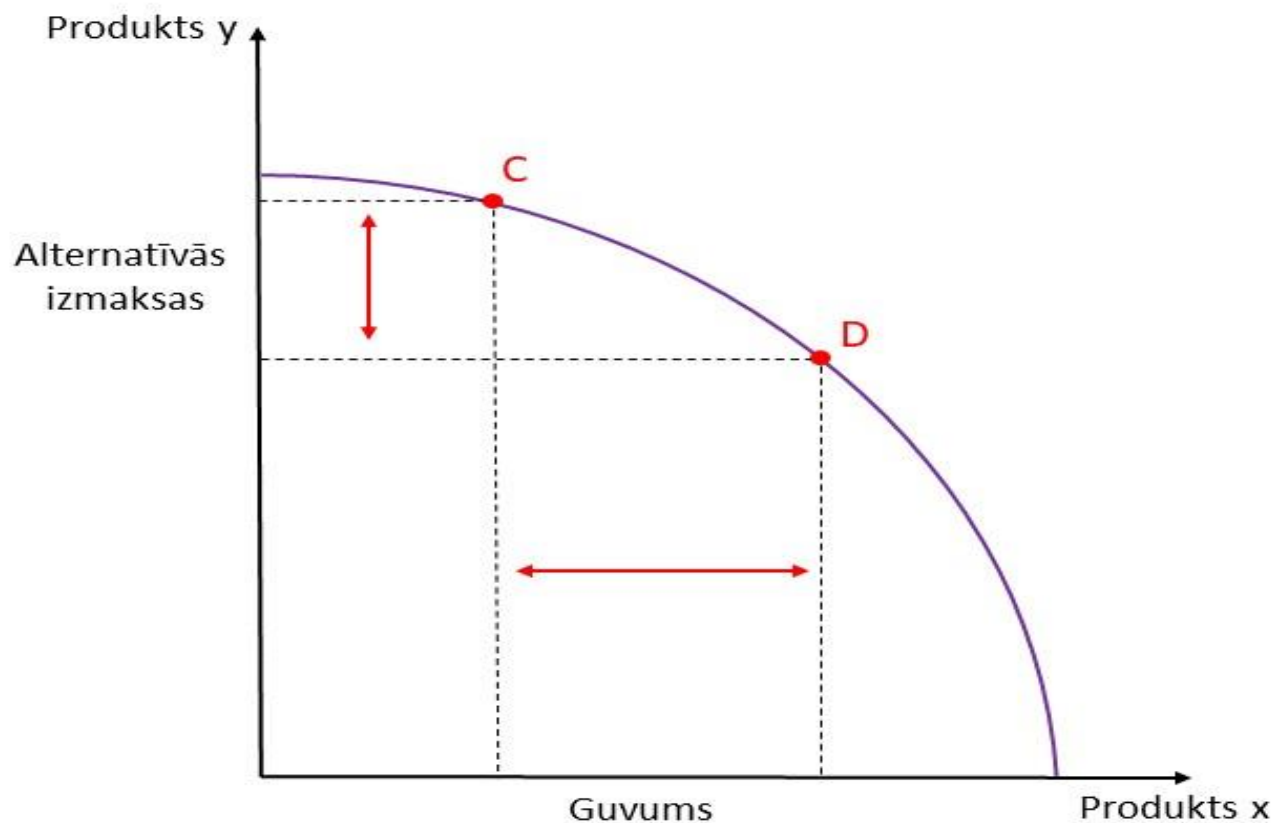
Ekonomikas modeļi – makroekonomiskais līdzsvars

Valsts izglītības
attīstības aģentūra

Ekonomikas modeļi – alternatīvās izmaksas

Valsts izglītības
attīstības aģentūra

Līmenis Kritērijs	I	II	III	IV
Formulē apgalvojumu	Formulē apgalvojumu, kas tikai daļēji atbilst analizējamam tematam, pieteiktajai problēmai vai jautājumam.	Formulē apgalvojumu, kas ir pārāk vispārīgs un nav pietiekams, lai atklātu analizējamo tematu, pieteikto problēmu vai jautājumu.	Formulē skaidru un precīzu apgalvojumu, kas pilnībā atbilst analizējamam tematam, pieteiktajai problēmai vai jautājumam.	Formulē skaidru un precīzu apgalvojumu, kas pilnībā atbilst analizējamam tematam, pieteiktajai problēmai vai jautājumam, izvērtē un uzlabo savu vai cita apgalvojumu, salīdzina dažādus apgalvojumus un izvēlas situācijā atbilstošāko.
Pierāda apgalvojumu	Pierāda apgalvojumu ar vienpusēji atlasītiem spriedumiem un savu pieredzi, nevis faktiem, pierādījumi nav saistāmi ar apgalvojumu.	Apgalvojuma pierādījumam atlasa spriedumus, kas ir vispārīgi un nav pietiekami, lai pierādītu apgalvojumu.	Pierāda apgalvojumu ar precīziem, iederīgiem un faktos balstītiem spriedumiem, kas ir pietiekami, lai pierādītu apgalvojumu, un noder cēloņsakarību konstatēšanai.	Pierāda apgalvojumu ar daudzveidīgiem, precīziem, iederīgiem un faktos balstītiem spriedumiem, izvērtē argumenta kvalitāti un, ja nepieciešams, to uzlabo, vispārina, un meklē likumsakarības, kuras iespējams attiecināt uz jaunu kontekstu.
Pamato apgalvojumu	Veido nepilnīgu sasaisti starp apgalvojumu un pamatojumu; argumentācija ir formulēta neskaidri.	Sasaista apgalvojumu ar tā pamatojumu, pamatojuma struktūra ir neskaidra, izklāstā trūkst loģiska secīguma, pielaistas loģikas kļūdas.	Precīzi un pilnvērtīgi sasaista apgalvojumu ar tā pamatojumu, izmantojot loģisku un saprotamu pamatojuma struktūru; izvirza loģiskus secinājumus.	Precīzi un pilnvērtīgi sasaista apgalvojumu ar tā pamatojumu, izmantojot loģisku un saprotamu pamatojuma struktūru; izvirza loģiskus secinājumus, kuri ir derīgi starpdisciplināru problēmu risināšanai un cēloņsakarību konstatēšanai.

Valsts izglītības
attīstības aģentūra

Rīcības vārdi

Analizēt. Detalizēti apskatīt, raksturot veselumu (objektu, jēdzienu, faktu, procesu, pazīmi, problēmu, risinājumu u. tml.) un tā daļas pēc noteiktiem kritērijiem, lai noskaidrotu to būtiskās īpatnības (pazīmes, īpašības, sakarības, struktūru u. tml.).

Aprēķināt. Rēķinot iegūt skaitlisku rezultātu, parādot nozīmīgus risinājuma soļus vai aprēķina gaitu.

Argumentēt. Izveidot skaidrojumu ar argumentiem, ievērojot noteiktu argumentācijas struktūru (apgalvojums–pierādījums–loģisks spriedums).

Lietot. Mērķtiecīgi iesaistīt, piemērot, izmantot.

Izvēlēties. Izraudzīties no kāda daudzuma, kopuma (piemērotāko, atbilstošāko).

Noteikt. Noskaidrot, pazīt, konstatēt atšķirīgās pazīmes (īpatnības, faktus, viedokļus, problēmas, argumentus u. tml.).

Valsts izglītības
attīstības aģentūra

Rīcības vārdi

Novērtēt. Vērtējot, izspriežot noteikt, izsecināt kvalitāti, atbilstību noteiktām prasībām.

Pamatot. Izveidot skaidrojumu, izmantojot atsauci uz konkrētu informāciju (fakti, dati, cēloņi, novērojumi, iemesli, spriedumi u. tml.).

Piedāvāt. Veidot iespējamu, vēlamu, derīgu, piemērotu risinājumu, atlasot, izmantojot informāciju un pamanot iespējas.

Pierādīt. Izveidot skaidrojumu – spriedumu virkni –, pierādot vai noliedzot apgalvojumu.

Plānot. 1. Veidot (kāda objekta) plānu, projektu. 2. Veidot plānu (kā) attīstībai, norisei, darbībai; domās apsvērt (ko), lai (to) īstenotu.

Prognozēt. Pamatojoties uz konkrētiem faktiem, paredzēt (kā) turpmāko norisi, rezultātu, demonstrējot izpratni par tiem.

Raksturot. Noteikt, aprakstīt, vērtēt būtiskās, raksturīgās īpašības, pazīmes.

Valsts izglītības
attīstības aģentūra

Rīcības vārdi

Salīdzināt. Noteikt kopīgās un/vai atšķirīgās īpašības, pazīmes pēc būtības salīdzināmiem veselumiem (objektiem, jēdzieniem, faktiem, procesiem, pazīmēm, problēmām, risinājumiem u. tml.), atsaucoties uz abiem (vai visiem).

Secināt. Veidot atzinumu, spriedumu, pamatojoties uz iegūtajiem faktiem, iepriekš veiktu analīzi, vērojumiem, cēloņsakarībām u. tml.

Skaidrot. Detalizēti, saprotami, sistēmiski sniegt pārskatu (izklāstu, faktu kopumu, atzinumu u. tml.), formulēt galveno ideju (notikumus, procesus, parādības, iemeslus u. tml.), padarot to saprotamu.

Spriest. Veidot spriedumu.

Vērtēt. Veidot noteiktu spriedumu, atzinumu, secinājumu par atbilstību vai neatbilstību noteiktiem kritērijiem, balstoties uz zināšanām, pieredzi, pierādījumiem.

Valsts izglītības
attīstības aģentūra

Eksāmena struktūra

1.daļa. Zināšanas izpratne un prasmju grupas.
Starpbrīdis

2.daļa. Kompleksu problēmu risināšana.

1. uzdevums (4 punkti)

Nosaki, vai jaunizveidotais uzņēmums atbilst sociālā uzņēmuma statusa kritērijiem! Argumentē savu atbildi, norādot informācijas avotus!

2. uzdevums (4 punkti)

Formulē avota B problēmu un piedāvā risinājumu!

3. uzdevums (3 punkti)

Formulē problēmu, kas izriet no visiem dotajiem avotiem un situācijas konteksta!

4. uzdevums (11 punkti)

Izvērtē formulēto problēmu ietekmējošos faktorus!

4.1. (8 punkti) Izmantojot piedāvātajos avotos sniegto informāciju, ieraksti PEST matricas katrā sadaļā divus faktorus, kas ietekmē 3. uzdevumā formulēto problēmu!

4.2. (3 punkti) Izvēlies trīs faktorus no PEST matricas un piedāvā to ietekmi dotās situācijas kontekstā!

5. uzdevums (4 punkti)

Piedāvā divas aktivitātes – vienu pilsonisku un vienu institucionālu –, kuras virzīs uz problēmas risinājumu! Apraksti katras aktivitātes darbības!

Valsts izglītības
attīstības aģentūra

Atbalsta dienests

☐ Palīdzība, informācija

☐ <https://atbalsts.refined.site/>

☐ Darba laiks:

☐ katru darba dienu no 9.00 līdz 17.00,

☐ Tāl.nr. +371 66051908,

☐ e-pasta adrese: atbalsts@viaa.gov.lv

Valsts izglītības
attīstības aģentūra

Jautājumi?

Lai mums kopā izdodas!

vita.jaunozola@viaa.gov.lv
<https://www.visc.gov.lv/lv>

03.04.2025.

